

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת וירא – שבועה לדורות – שנת תשפ"ב.

השיעורים נכתבו

לרפואת

ברוריה בת מלכה
ציפורה פייגא בת הדסה
רונית בת מזל
סיגלית בת ציפורה
איתי חיים בן אהובה
אורי בת ורד
נועם בן מיכל
ירחמיאל דניאל בן טובה באשה
סמי בן סימי
שירה בת שרה וב"ב
ניתאי בן שרון
רחל בת אסתר
לאה שרה בת חנה
אריה יהודה בן רחל
חנה בת שושנה
יוסף מרדכי בן תהילה שמחה
אסתר בת מסעודה
אהרן בן יהודית

להצלחת

ר' משה בן שוקת חיה וב"ב
יוסף בן טובה וסיון בת שרה וב"ב
תומר בן פלורנס
דוד בן מזל
! ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

לשותפות בזכות להפצת העלון השבועי:

0504-170-270

ניתן להאזין לשיעורי הרב בטלפון

0733-454-222

לעילוי נשמת

ר' משה ב"ר שמואל רפאל רייך
אורן חמו בן זהרי
וועלוועל וואלף זאב בן לאה
שמעון ניסים בן טויה
בנימין כהן בן יעקב
רחל בת נחמה
משה בן בנימין
יעקב בן סלמן
טובה בת אהרן
אהרן יוסף בן משה דוד הכהן
אלי סולטן בן אסתר
רותי בת חסיבה
יצחק בן שלמה ואסתר
ישראל בן שמחה
שאול בן מרדכי אריה
יפה שניידל בת יצחק
אסתר בת קמרה
עמנואל בן שפרה
ניר בן פלורנס

ת.נ.צ.ב.ה

פרשת וירא – שבועה לדורות – שנת תשפ"ב

באים חז"ל הקדושים במדרש בפרשת נשא, ואומרים שהיה יוכוח בין מנוח לאשתו מי היה העקר – האם מנוח או שמא אשתו;

אומר המדרש {במדבר רבה, פרשה י, אות ה} – {שופטים יג, ב}: **וְאִשְׁתּוֹ עֲקָרָה וְלֹא יֵלְדָה, מִלְּמַד שֶׁהָיָה מַחְלֶקֶת בֵּין מְנוּחַ לְאִשְׁתּוֹ, הוּא אוֹמֵר לָהּ אֵת עֲקָרָה וְלִכְךָ אֵינְךָ יוֹלְדָת, וְהִיא אוֹמֶרֶת לוֹ אֵת עֲקָר וְלִכְךָ לֹא יֵלְדָתִי. לֹא הָיָה מְנוּחַ עֲקָר {שופטים יג, ג}: וַיֵּרָא מִלְאָךְ ה' אֶל הָאִשָּׁה, מִכָּאן אֲתָה לְמַד שֶׁאִשְׁתּוֹ שֶׁל מְנוּחַ צְדָקָת הַיְתֵה שְׂזָכְתָה לְדַבֵּר עִמָּה מִלְאָךְ, וְלִשְׁוֹם שְׁלוֹם בֵּינָה לְבֵין בְּעֵלָה, וְלַהוֹדִיעָה שֶׁהִיא עֲקָרָה, וְהִיא מוֹנֵעַת הַהַרְיִין וְלֹא בְּעֵלָה, לִכְךָ דַּבֵּר עִמָּה.**

ממשיך הנביא ואומר: {שם ד} **וְעֵתָה הַשְּׁמַרִי נָא וְאַל תִּשְׁתִּי יִין וְשִׁכָר וְאַל תֹּאכְלִי כֹל טָמֵא** – ולמה דוקא היא צריכה להישמר ולא בעלה מנוח? פשוט מאד. כי התינוק אוכל מה שאמו אוכלת ושותה מה שאמו שותה, ולכן אם היא תאכל מאכלות אסורים או תשתה יין, זה יעבור אליה – ואסור לו. חוץ מזה, יש כאן ענין חינוכי. אתה לא יכול להגיד לילד שאסור לו לאכול ענבים ואתה אוכל ענבים, ואתה הדבר אתה לא יכול לשתות יין ולהגיד לילד שלא לשתות. כותב הרב שוואב בספרו, שאם אתה רוצה לחנך את הילד שלך, אתה לא יכול לומר לו לעשות פעולה א' ואתה תעשה פעולה אחרת¹.

אומרת הגמרא {מסכת סוטה ט, ב} – כתוב {שופטים יג-ד} **ועתה השמרי נא ואל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא. מאי מהי הכוונה באמרו כל טמא? ותו ועוד קשה: וכי עד השתא דברים טמאים קאכלה עד כה היא אכלה דברים טמאים? המונח 'טמא' מורה על דבר האסור באכילה. וכי היה צורך לצוות על אמו של שמשון שלא תאכל מאכלים אסורים? משיבה הגמרא: א"ר יצחק דבי רבי אמי: דברים האסורים בניזר.**

אומר המלאך לאישה הצללפונית: {שם ה} **כִּי הִנֵּךְ הָרָה וְיֹלְדָת בֶּן וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ עַל רֵאשׁוֹ כִּי נְזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנֶּעֱרַם מִן הַבֶּטֶן וְהוּא יַחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים.**

אומרת התורה בפרשת ויחי: {מט, טז} **דָּן יְדִין עִמּוֹ כְּאֶחָד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל: {יז} יְהִי דָן נְחֹשׁ עָלֶיךָ דְרָךְ שְׁפִיפִן עָלֶיךָ אַרְח הַנֶּשֶׁךְ עֲקָבֵי סוֹס וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ אַחֹר;**

נשאלת השאלה – ולמה נמשל דן לנחש?

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה צט, אות י} – {בראשית מט, יז}: **יְהִי דָן נְחֹשׁ עָלֶיךָ דְרָךְ שְׁפִיפִן, כֹּל הַחַיּוֹת מֵהַלְכוֹת זֹגוֹת זֹגוֹת וְהַנְחֹשׁ אֵינוֹ מֵהַלְךְ בְּדָרְךָ אֲלֵא יְחִידִי וְלֹכֵן נִמְשַׁל**

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת וירא. עוסקת הפרשה בכמה וכמה נושאים, שהמרכזיים שבהם הם לידתו של יצחק אבינו, ועקידת יצחק.

הפרשה הזו מוכרת לנו, היות וקראנו אותה רק מלפני 45 ימים בר"ה; ביום א' דראש השנה קראנו {כא, א} **"וְה' פָּקַד אֶת שָׁרָה כְּאִשְׁרָא אִמְר",** וביום ב' דראש השנה קראנו על עקידת יצחק. ממילא יש לנו כאן את שתי הפרשיות שקראנו בשני ימי ראש השנה שעברו עלינו לטובה.

מעבר לשתי הפרשיות האלה, יש בפרשה עוד כמה וכמה נושאים. הראשון שבהם הוא מצות הכנסת אורחים של אברהם אבינו. לאחר מכן עוסקת התורה בהפיכת סדום. לאחר מכן הולך אברהם אבינו לגרר, ואבימלך לוקח את שרה אשתו. לאחר מכן מעניש הקב"ה את אבימלך ואומר לו שיפנה לאברהם שיתפלל בעדו – ואברהם אבינו מתפלל עליו, וכמו שאומרים חז"ל {ב"ק צב, א} – המתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר – הוא נענה תחלה – ולכן מיד לאחר מכן, מספרת התורה על לידתו של יצחק אבינו. שמונה ימים לאחר לידת יצחק נערכת לו ברית המילה, ולאחר שנתיים ימים – אומרת התורה: {כא, ח} **וַיַּעַשׂ אֲבִרְהָם מִשְׁתֵּה גְדוֹל בְּיוֹם הַגְּמֵל אֶת יִצְחָק, וּפִירְשׁוֹ – "מִשְׁתֵּה גְדוֹל".** שהיו שם גדולי הדור, שם ועבר ואבימלך, לאחר מכן מצוה שרה אמנו את אברהם לגרש את ישמעאל, כמ"ש {שם י} **וַתֹּאמֶר לְאֲבִרְהָם גֵּרֶשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנֵיהָ כִּי לֹא יִירָשׁ בֶּן הָאֵמָה הַזֹּאת עִמָּךְ בְּנֵי עַם יִצְחָק.** מיד לאחר גירוש ישמעאל, בא אבימלך לאברהם אבינו ומבקש לכרות עמו ברית, והתורה מספרת שהוא אכן כרת עמו ברית. לאחר מכן מספרת התורה שהתפתחה איזושהי מריבה סביב לא' הבארות ואברהם אבינו רצה להוכיח את בעלותו על הבאר – {שם כח} **וַיֵּצֵא אֲבִרְהָם אֶת שְׁבַע כְּבָשֶׁת הַצֹּאן לְבִדְקָן: {כט} וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל אֲבִרְהָם מַה הִנֵּה שְׁבַע כְּבָשֶׁת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הֵצַבְתָּ לְבִדְקָנָה: {ל} וַיֹּאמֶר כִּי אֵת שְׁבַע כְּבָשֶׁת תִּקַּח מִיָּדִי בְּעֵבֹר תִּהְיֶה לִי לְעֵדָה כִּי חִפְרִיתִי אֶת הַבְּאֵר הַזֹּאת: {לא} עַל כֵּן קָרָא לְמָקוֹם הַהוּא בְּאֵר שְׁבַע כִּי שֵׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם ... {לב} וַיִּשַׁע אֶשֶׁל בְּבֹאֵר שְׁבַע וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם: {לד} וַיִּגַּר אֲבִרְהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים;**

אומר רש"י – ימים רבים. מרבים על של חברון, בחברון עשה עשרים וחמש שנה וכאן עשרים ושש...

ומיד לאחר מכן, מתחילה 'פרשה חדשה' – {כב, א} **"וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אֲבִרְהָם".**

הייתי רוצה לעמוד היום על נושא לא מוכר בפרשה, אבל כדי להבין אותו נצטרך ללמוד שני פרקים בבבאי, בספר שופטים; שם מדבר הנביא על דמות ייחודית מאד שנקרא 'שמשון'. אנחנו מכירים את שמשון מההפטרה של פרשת נשא – שם יש לנו את ענין הנזיר, וא' הנזירים המיוחדים נקרא 'שמשון', שהיתה לו נזירות שונה משאר הנזירים הרגילים;

מספר הנביא: {שופטים יג, ב} **וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִצְרַעָה מִמִּשְׁפַּחַת הַדְּנִי וְשֵׁמוֹ מְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ עֲקָרָה וְלֹא יֵלְדָה: {ג} וַיֵּרָא מִלְאָךְ ה' אֶל הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִנֵּה נָא אֵת עֲקָרָה וְלֹא יֵלְדָת וְהָרִית וְיֹלְדָת בֶּן.**

¹ ברוך שאמר: זה כמו אותם ההורים שמנסים לחנך את הילדים שלהם לאכול מאכלים בריאים – להם הם נותנים לאכול קליפות של קולרבי, אבל הם אוכלים כל יום חצי עוגת קרמשניט ©

דן לנחש, היות וגם שמשון (שהיה משבט דן) עשה את כל פעולותיו לבד.

כותב הרמב"ן {פרשת ויחי} – **דן ידין עמו**. כמו כי ידין ה' עמו (דברים לב לו) ארי ידין ה' דינא דעמיה כלשון שפטני ה' וריבה ריבי מגוי לא חסיד (תהלים מג א) ריב אלמנה (ישעיהו א ז) יאמר כי דן ינקום נקמת עמו כל שבטי ישראל כאחד והטעם כי פלשתים הרעו לכל ישראל כמה פעמים כי בימי שמגר בן ענת החלו (שופטים ג לא) ובימי יפתח כתוב (שם ז) וימכרום ביד פלשתים וגם אחרי עבדון בן הילל (שם יב יג) ויתנם ה' ביד פלשתים ארבעים שנה (שם יג א) ולא היה בשופטים מי שהכניעם או שנצחם כלל ואף על פי שכתוב בשמגר (שם ג לא) ויך את פלשתים שש מאות איש במלמד הבקר איננה נקמה כי איננה מכה רבה על כן כתוב בשמשון (שם יג ה) והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים ולקח נקמת ישראל מהם כי הרג מהם עם רב וכל סרני פלשתים המית והזכיר ידין כי היה הנוקם הזה שופט לא מלך ואפשר שזה דעת אונקלוס שאמר ביומוהי יתפרק עמיה ויתכן שיהיה כאחד שבטי ישראל כמיוחד שבשבטים הוא יהודה שנאמר בו (לעיל פסוק ח) ירך בעורף אויביך כי גם זה יגבר על אויביו וינצחם.

ממשיך הנביא ואומר: {יג, ו} **ותבא האשה ותאמר לאישה לאמר איש האלהים בא אלי ומראהו כמראה מלאך האלהים נורא מאד ולא שאלתיהו אי מזה הוא ואת שמו לא הגיד לי² : {ז} ויאמר לי הנה הרה וילדת בן ועתה אל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמאה כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן עד יום מותו: {ח} ויעתר מנוח אל ה' ויאמר בי אדוני איש האלהים אשר שלחת יבוא נא עוד אלינו ויורנו מה נעשה לנער היולד – מנוח מבקש שהמלאך יחזור פעם נוספת, ואכן הוא מגיע פעם נוספת – {ט} וישמע האלהים בקול מנוח ויבא מלאך האלהים עוד אל האשה והיא יושבת בשדה ומנוח אישה אין עמה: {יא} ויקם וילך מנוח אחרי אשתו ויבא אל האיש ויאמר לו האתה האיש אשר דברת אל האשה ויאמר אני: {יב} ויאמר מנוח עתה יבא דבריך מה יהיה משפט הנער ומעשהו: {יג} ויאמר מלאך ה' אל מנוח מכל אשר אמרתי אל האשה תשמר: {יד} מכל אשר יצא מגופן היין לא תאכל ויין ושכר אל תשת וכל טמאה אל תאכל כל אשר צייתיך תשמר ... {כד} ותלד האשה בן ותקרא את שמו שמשון ויגדל הנער ויברכהו ה': {כה} ותחל רוח ה' לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאל³.**

² **ברוך שאמר**: שלא ידעה האם זה מלאך או נביא.
³ **ברוך שאמר**: כיום זה אזור בית שמש.

{יד, א} **וירד שמשון תמנתה⁴ וירא אשה בתמנתה מבנות פלשתים: {ב} ויעל ויגד לאביו ולאמו ויאמר אשה ראיתי בתמנתה מבנות פלשתים ועתה קחו אותה לי לאשה: {ג} ויאמר לו אביו ואמו האין בבנות אחיך ובכל עמי אשה כי אתה הולך לקחת אשה מפלשתים הערלים⁵ – "וכי לא מצאת בת ישראל כשרה שחשקת בגויה!?" – ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני: {ד} ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא כי תאנה הוא מבקש מפלשתים ובעת ההיא פלשתים משלים בישראל;**

הפלשתים שלטו בישראל באותה תקופה. ולכן ברא הקב"ה את שמשון כדי שיושיע את ישראל מהם – ולכן נאמר "כי תאנה הוא מבקש" – מה פירוש 'תאנה'?

אומר רש"י⁶ – כמתאננים. אין מתאננים אלא לשון עלילה מבקשים עלילה היאך לפרוש מאחרי המקום וכן הוא אומר בשמשון (שופטים יד ד) כי תאנה הוא מבקש.

פירוש הדבר, הוא רצה 'לתפור תיק' לפלישתים – שברגע שיעשו פעולה, הוא יוכל להחזיר להם בחזרה!

ממשיך הנביא: {יד, ה} **וירד שמשון ואביו ואמו תמנתה ויבאו עד כרמי תמנתה והנה כפיר אריות שאג לקראתו;**

ושאלת השאלה – מה פירוש 'לקראתו' – והלא היו שם שלשה אנשים?

כותב הגר"א – דכיון שהגיעו לכרמי תמנתה, נפרד שמשון שהיה נזיר מהוריו, ולא הלך עמהם בדרך הכרמים, משום "לך לך אמרינן נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב"⁷ "ע"ז יז ע"א". ולכך בא הארי לקראתו בלבד.

ולמה הלכו הוריו דוקא דרך הכרמים?

⁴ **ברוך שאמר**: חז"ל עושים השוואה בין שמשון ליהודה (סוטה ט ע"ב) – **ויורד שמשון תמנתה וגו'**. וכתוב (בראשית לד): הנה חמיר עולה תמנתה. א"ר אלעזר: שמשון שנתגנה בה כתיב ביה ירידה, יהודה שנתעלה בה כתיב ביה עליה; מבאר **מוסר הנביאים** – ואף שבמעשה תמר גם יהודה נתגנה. אך העליה מהז היתה שהתוודה על חטאו וזאת היתה גדולה מהגנאי שלו לכן נאמר בו עליה.

⁵ **ברוך שאמר**: אומרים חז"ל (תוספתא נדרים פ"ב ה"ו) – מפלשתים עובדי ע"ז מגלי עריות משופכי דמים לא נאמר, אלא 'הערלים', מלמד שמאוסה הערלה שנתגנה בה יותר משאר דברים.

⁶ **ברוך שאמר**: על הפס' (במדבר יא, א) **ויהי העם כמתאננים רע באזני ה' וישמע ה' ויחר אפו ותבער בם אש ה' ותאכל בקצה המחנה**.

⁷ **ברוך שאמר**: זאת אומרת, יש חשש שאם הוא יעבור בתוך הכרמים הוא יתחיל לקטוף ענבים ולאכול – בדיוק כמו אלה שנכנסים לחניות פיצוחים – קונים 100 גרם גרעינים שחורים ועל הדרך אוכלים 400 גרם קשיו ©

משפחות של דבורים והקימו מאחז בתוך גופת האריה © –
{שם} וְהָנָה עֲדַת דְּבוּרִים בְּגוֹיַת הָאָרֶז וּדְבַשׁ: {ט} וַיִּרְדְּהוּ
אֶל כְּפִיו וַיִּלֶךְ הַלּוֹךְ וְאָכַל וַיִּלֶךְ אֶל אָבִיו וְאֵל אִמּוֹ וַיִּתֵּן לָהֶם
וַיֹּאכְלוּ וְלֹא הִגִּיד לָהֶם כִּי מְגוֹיַת הָאָרֶז רָדָה הַדְּבַשׁ: {י}
וַיִּרְדְּ אָבִיהוּ אֶל הָאִשָּׁה וַיַּעַשׂ שָׁם שְׁמִשׁוֹן מִשְׁתָּהּ כִּי כֵן יַעֲשׂוּ
הַבְּחוּרִים: {יא} וַיְהִי כִּפְרָאוֹתָם אוֹתוֹ וַיִּקְחוּ שְׁלֹשִׁים מֵרַעִים
וַיְהִי: אָתּוּ⁸ – וכמה זמן נמשכת השמחה הזאת? אומרים
חז"ל שבעה ימים;

אומר הפרקי דרבי אליעזר {פרק ט"ז} – רבי אומר: **שבעת**
ימי המשתה מאין אנו למדין? משמשון שירד לארץ
פלשתים ולקח אשה ועשה שבעת ימי משתה ושמחה,
שנאמר [שופטים יד, יא] וַיְהִי כִּפְרָאוֹתָם אוֹתוֹ וַיִּקְחוּ שְׁלֹשִׁים
מֵרַעִים וַיְהִי: אָתּוּ. מה הוא אתו, אוכלים ושותים עמו,
שנאמר [שם יב] ויאמר להם שמשון אחודה נא לכם חידה,
וכתיב [שם יד] ולא יכלו להגיד החידה שלשת ימים. החתן
דומה למלך [מה המלך אינו יוצא לשוק לבדו, כך החתן
אינו יוצא לשוק לבדו. מה המלך] לובש בגדי כבוד, כך
החתן לובש בגדי כבוד כל שבעת ימי המשתה. מה המלך
הכל מקלסין אותו, כך החתן הכל מקלסין אותו כל שבעת
ימי המשתה. מה המלך פניו מאירות כאור החמה, כך
החתן פניו מאירות כאור החמה שנאמר [תהלים יט, ו] והוא
כחתן יוצא מחופתו וגו'.

ובאיזה יום בשבוע התקיימה החתונה?

כותב הגאון ר' ראובן מרגליות זצ"ל {מרגליות הש"ס כתובות ב
ע"א, אות תי"ד} – בתולה נשאת ליום רביעי כו'. יעוין
בשופטים י"ד יב-טו "ויאמר להם שמשון אחודה נא לכם
חידה אם הגד תגידו אותה לי שבעת ימי המשתה וגו' ויהי
ביום השיעי ויאמר לאשת שמשון וגו', וראה ברש"י ורד"ק
שם דיום השבת היה יום רביעי לימי החופה כו'. הרי
שהנישואין היו ביום רביעי.

ממשיך הנביא ואומר: {שם יב} וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׁמִשׁוֹן אַחֻדָּה
נָא לָכֶם חִידָה אִם הִגַּדְתִּי תִגִּידוּ אוֹתָהּ לִי שְׁבַעַת יְמֵי הַמִּשְׁתָּה
וּמִצְאָתָם וְנִתְתִּי לָכֶם שְׁלֹשִׁים סְדִינִים וְשְׁלֹשִׁים חֲלֹפֹת
בְּגָדִים: {יג} וְאִם לֹא תוֹכְלוּ לְהִגִּיד לִי וְנִתְתָּם אֲתָם לִי
שְׁלֹשִׁים סְדִינִים וְשְׁלֹשִׁים חֲלִיפּוֹת בְּגָדִים וַיֹּאמְרוּ לוֹ חוֹדָה
חִידָתְךָ וְנִשְׁמַעְנָה: {יד} וַיֹּאמֶר לָהֶם מֵהָאֲכָל יֵצֵא מֵאֲכָל וּמֵעַז
יֵצֵא מִתּוֹק וְלֹא יִכְלוּ לְהִגִּיד חִידָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים: {טו} וַיְהִי
בְיוֹם הַשְּׁבִיעִי...

אומר רש"י – ויהי ביום השביעי. לימות השבת, ולא שביעי
למשתה, והוא רביעי לימי המשתה.

אומר הירושלמי {סוטה פ"א ה"ח} – **ויבאו עד כרמי תמנתה**
וגו'. א"ר שמואל בר ר' יצחק: מלמד שהיו אביו ואמו
מראים לו כרמי תמנתה זרועים כלאים, ואומרים לו: בני,
כשם שכרמיהם זרועות כלאים, כל בנותיהם זרועות
כלאים.

מבאר הספר מוסר הנביאים – זהו שהם פרוצים בעריות,
ונשותיהם מזנות תחת בעליהם ויש בזה ענין של כלאים. ולכן
אין מן הראוי להתחתן עמהם מפני שנולדו באיסור זנות,
ובוודאי שכן יהיו נוהגים גם כן כשינשאו לישראל.

והראיה מסוף פרשת נח, שם אומרת התורה: {בראשית י'
יא} מִן הָאָרֶץ הוּא יֵצֵא אִשׁוֹר וַיִּבְנֶן אֶת נִינְוֶה וְאֶת רְחֹבַת עִיר
וְאֶת כַּלְח: {יב} וְאֶת רֶסֶן בֵּין נִינְוֶה וּבֵין כַּלְח הוּא הָעִיר
הַגְּדֹלָה: {יג} וּמִצְרַיִם יֵלֵד אֶת לוֹדִים וְאֶת עַנְמִים וְאֶת לְהַבִּים
וְאֶת נַפְתְּחִים: {יד} וְאֶת פְּתָרְסִים וְאֶת כַּסְלָחִים אֲשֶׁר יֵצְאוּ
מִשֵּׁם פְּלִשְׁתִּים וְאֶת כְּפַתְרִים;

אומר רש"י – **ואת פתרוסים ואת כסלוחים אשר יצאו משם**
פלשתים. משניהם יצאו, שהיו פתרוסים וכסלוחים מחליפין
משכב נשותיהם אלו לאלו, ויצאו מהם פלשתים.

לכן אמרו לו הוריו: "כמו שלא ידוע מי הוריהם – שהכל
בערבוביה אצלם ר"ל, כך גם הכרמים שלהם בערבוביה".

מגיע כפיר האריות אל שמשון – ומה עושה שמשון? –
אומר הנביא: {שם ו} וַתִּצְלַח עָלָיו רִיחַ ה' וַיִּשְׁפְּעוּהוּ כְּשֶׁפַע
הַגְּדִי וּמֵאוֹמָה אֵין בְּיָדוֹ וְלֹא הִגִּיד לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ אֶת אֲשֶׁר
עָשָׂה: {ז} וַיִּרְדַּבֵּר לְאִשָּׁה וַתִּישֶׁר בְּעֵינֵי שְׁמִשׁוֹן;

ההורים הולכים לאותה משפחה פלישתית וסוגרים את
השידוך, אחרי שהגברת מוכנה להתגייר ולהתחתן עם
שמשון – ומי עושה את החתונה? אומרים חז"ל, שבאותם
זמנים האבא של החתן היה עושה את החתונה (שלא כמו
היום שעושים חצי חצי).

ממשיך הנביא ואומר: {שם ח} וַיֵּשֶׁב מִיָּמִים לְקַחְתָּהּ וַיִּסֹּר
לְרֹאוֹת אֶת מַפְלַת הָאָרֶז – ומה זה כ"כ ענין אותו לראות
את אותו אריה?

אומר הספר משבצות זהב – אפשר לומר שבפעם השניה
ששב לקחתה, לא היה בעת שיש ענבים בכרמים, ולכן היה
יכל לעשות דרכו גם בתוך הכרמים, ולכן אמר הפס' שסר
מדרכו כדי לראות את מפלת האריה כדי לברך ולהודות
להקב"ה על הנס שעשה עמו, ועל הכוח והגבורה שנתן
בתוכו לשסע את הארי, ברוך שעשה לי נס במקום הזה.

שמשון חוזר לאותו מקום, ומגלה שהעירייה עדיין לא
פינתה את הגופה והכל נמצא במקומו. אבל מה? הגיעו כמה

⁸ ברוך שאמר: מה שנקרא 'משמחים' ©

אחתה הקטנה טובה ממנה – "יש לה אחות קטנה יותר – תשמע לי, היא הרבה יותר מוצלחת ממנה!" – **תהי נא לך תחתיה** – "וככה תישאר במשפחה!" ☺: {ג} **ויאמר להם שמשון נקיתי הפעם מפלשתים כי עשה אני עמם רעה: {ד} וילך מששון וילכד שלש מאות שועלים;**

נשאלת השאלה – למה הוא לקח דוקא שועלים⁹, ולמה דוקא שלש מאות!?

אומרים חז"ל {מדרש שוחר טוב בתהילים, מזמור ח} – **מה אנוש כי תזכרנו. א"ר ברכיה, כשברא הקב"ה את עולמו ביקש להראות למלאכים שבח מעשה הצדיקים ... "תמשילהו במעשה ידיך" – זה יהושע שאמר {יהושע י} שמש בגבעון דום ... וגם בהמות שדי זה מששון. אמר רבי הונא בר פפא: הראה להם מששון {שופטים טו} לוכד שלש מאות שועלים.**

חז"ל משווים את עצירת השמש של יהושע בן נון ללכידת שלוש מאות השועלים שלכד מששון!

איך בדיוק לכד אותם מששון?

אומר הנביא: {שם} "... **ויקח לפדים ויפן זנב אל זנב¹⁰ וישם לפיד אחד בין שני הזנבות בתוך: {ה} ויבער אש בלפידים וישלח בקמות פלשתים ויבער מגדיש ועד קמה ועד כרם זית** – מה שנקרא, עשה להם ל"ג בעומר בסיון ☺; באים הפלשתים ורואים את הכול שרוף – {שם ו} **ויאמרו פלשתים מי עשה זאת ויאמרו מששון חתן התמני כי לקח את אשתו ויתנה למרעהו ויעלו פלשתים וישרפו אותה ואת אביה באש** – זה מה שנאמר "ברוך אומר ועושה" ☺

מהדברים האלה, נוכל לגשת לפרשת השבוע:

אומרת התורה: {כב, א} **ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם וגו'.**

אומר רש"י – **אחר הדברים האלה**. יש מרבתינו אומרים אחר דבריו של שטן, שהיה מקטרטג ואומר מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד, אמר לו כלום עשה אלא בשביל בנו, אלו הייתי אומר לו זבח אותו לפני לא היה מעכב. ויש אומרים אחר דבריו של ישמעאל שהיה מתפאר על יצחק שמל בן שלש עשרה שנה ולא מחה, אמר לו יצחק באבר אחד אתה מיראני, אלו אמר לי הקדוש ברוך הוא זבח עצמך לפני לא הייתי מעכב.

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה נה, אות ד} – **אחר הדברים האלה, אחר הרהורי דברים שהיו שם, מי הרהר**

א"כ הגיע יום שבת, אמר מששון לפלשתים: "לכו הביתה, אני לא רוצה אתכם פה לידי!" – ולמה? כי הפלשתים נקראים 'ערלים', וביום השבת נאמר "גם במנוחתו לא ישכנו ערלים";

כותב המשבצות זהב – וכתב האלשיך הקדוש: "אך הנה איך ספק כי מששון לא רצה לחלל קדושת סעודות השבת באכול כל יום שבת קדש עם פלשתים ערלים, ואותו היום פירש מהם, והם המשיכו המשתה וכו', אז שהיה יום הרביעי למשתה, ויאמרו לאשת מששון פתי את אישך וכו', כי הוא לא היה אתם ולא הרגיש בלכתם לדבר אתה וכו'.

{שם} **ויאמרו לאשת מששון פתי את אישך ויגד לנו את החידה פן נשרף אותך ואת בית אביך באש הליךשנו קראתם לנו הלא: {ט} ותבך אשת מששון עליו ותאמר רק שנאתני ולא אהבתני החידה חדת לבני עמי ולי לא הגדתה ויאמר לה הנה לאבי ולאמי לא הגדת ויך אגיד;**

נשאלת השאלה – איך היא קוראת לפלשתים 'בני עמי', והרי היא התגיירה!?

כותב המשבצות זהב – ראיתי בספר "פרשיות מספרי הנביאים", לדייק שגלתה מסתורי לבה שלא נתגיירה באמת, והיתה קוראת לפלשתים 'בני עמי'.

{שם ז} **ותבך עליו שבעת הימים אשר היה להם המשתה ויהי ביום השביעי ויגד לה כי הציקתהו ותגד החידה לבני עמה: {ח} ויאמרו לו אנשי העיר ביום השביעי בטרם יבא החרס [השמש] מה מותוק מדבש ומה עז מארי ויאמר להם לולא חרשתם בעגלתי לא מצאתם חידתי – איך הוא משיג כעת שלשים חליפות? הוא הולך לאשקלון ששם גם היו פלישתים – ומה הוא עושה? – {ט} ותצלח עליו רוח ה' וירד אשקלון ויך מהם שלשים איש ויקח את חליצותם ויתן החליפות למגידי החידה ויחר אפו ויעל בית אביהו: {כ} ותהי אשת מששון למרעהו אשר רעה לו;**

אומר המשבצות זהב – ובאברבנאל פירש שהיא היתה מזנה עם הרע הזה עוד בעודה תחת מששון. כמרומז בדברי מששון "לולא חרשתם בעגלתי לא מצאתם חידתי". ובכלי יקר כתב, דלכך נכתב כפל הלשון "אשר רעה לו", ומשמעות הפסוק על אשת מששון אשר היתה "רעה לו", היינו של החבר הזה של מששון.

ממשיך הנביא ואומר: {טו, א} **ויהי מימים בימי קציר חטים ויפקד מששון את אשתו בגדי עזים ויאמר אבאה אל אשתי החדרה ולא נתנו אביה לבוא: {ב} ויאמר אביה אמר אמרתי כי שגא שנאתה ואתננה למרעך – אמרתי שאם הלכת סימן שאתה שונא אותה ולא תשוב אליה, אז נתתי אותה לחבר שלך! אבל אין לך ממה לדאוג, אתה עדיין יכול להיות החתן שלי" – הלא**

⁹ **ברוך שאמר:** מילא היה כתוב חתולים, זה לא בעיה, אפשר

לסדר את זה תוך יום בבני ברק ☺

¹⁰ **ברוך שאמר:** מה שנקרא היום 'קשר אותם עם אזיקון' ☺

אומר התנא דבי אליהו רבא {פרק ז, אות כב} – לכן ישמור אדם דברים בלבו שלא יעשה שותפות דברים עם העכו"ם ולא יכרית עמו ברית. שכן מצינו באברהם אבינו שעשה שותפות עם אבימלך וסוף הדברים שכרת עמו ברית, שנאמר {בראשית כא} ויקח אברהם צאן ובקר ויתן לאבימלך ויכרתו שניהם ברית. וכשכרת עמו ברית נתקבצו מלאכי השרת לפני הקב"ה ואמרו: למה יכרית אברהם ברית עם עכו"ם, אדם יחיד שבחרת משבעים אומות ולשונות!?

'כריתת ברית', הכוונה שאדם פוחד ממהו ולכן הוא כורת ברית. לדוגמא, ארץ פלוגית כורתת 'ברית הגנה' עם ארצות אחרות ואז אם אותה מדינה מותקפת, אותן המדינות ששותפות איתה בברית יוצאות להגנתה.

נשאלת השאלה – א"כ למה היה צריך אברהם אבינו לכרות ברית עם אבימלך – וכי ממה היה לו לפחד, להיפך, אבימלך צריך לפחד!?

אצל פרעה, כאשר נלקחה אליו שרה, היא היתה צריכה להראות למלאך את מי להכות. אבל אצל אבימלך שרה לא אמרה כלום – ומה עשה הקב"ה?! – {כ, יח} עצר עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך על דבר שרה אשת אברהם – סתם להם את כל החורים בגוף! א"א ללדת וא"א להתפנות – כלום! אבימלך לא מבין על מה מגיע לו העונש הזה ואומר לקב"ה: "ריבוננו של עולם, הרי אני שאלתי אותו מי זאת והוא אמר לי שאחותו; שאלתי גם אותה ואמרה לי שהוא אח שלה, וכך שאלתי גם את העבדים ואמרו לי אותו הדבר – אז מה אתה רוצה ממני?! – {כ, ה} בתם לבבי ובנקיני כפי עשיתי זאת" – {שם ו} ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת – אבל בניקיון כפך לא הייתי אומר!";

ממתי שואלים אדם שרק עכשיו הגיע על אשתו? בדר"כ יהודי שמגיע לארה"ב, שואלים אותו מיד האם יש לו מקום להתארח בו?¹²

א"כ על מה הולך אברהם וכורת עם אבימלך ברית, הלא אבימלך הוא זה שצריך לפחד – לא אברהם!?

ממשיך המדרש ואומר – אמר להם הקב"ה בן יחיד שנתתי לו למאה שנים אני אומר לו להעלותו עולה, אם יעלה מוטב, הרי אתם יודעים שכוונתו היתה לטובה מפני דרך שלום, ואם לאו יפה אתם אומרים, שנאמר {שם כב} ויהי אחר הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם.

אברהם הרהר ואמר שמחתי ושמחתי את הכל ולא הפרשתי להקדוש ברוך הוא לא פר אחד ולא איל אחד. אמר לו הקדוש ברוך הוא על מנת שנאמר לך שתקריב את בנך ולא תעכב, על דעתיה דרבי אלעזר דאמר, אלהים והאלהים, הוא ובית דינו, מלאכי השרת אמרו, אברהם זה שמח ושמח את הכל ולא הפריש להקדוש ברוך הוא לא פר אחד ולא איל אחד. אמר להן הקדוש ברוך הוא על מנת שנאמר לו שיקריב את בנו ולא יעכב.

בכל מקום שכתוב "אחר הדברים האלה", היה סיפור קודם. הפעם הראשונה שמופיע "אחר הדברים האלה", זה בברית בין הבתרים;

אומרת התורה: {בראשית טו, א} אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברהם במחזה לאמר אל תירא אברהם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד.

אומר רש"י – אחר הדברים האלה. כל מקום שנאמר אחר סמוך, אחרי מפלג. אחר שנעשה לו נס זה שהרג את המלכים והיה דואג ואומר שמא קבלתי שכר על כל צדקתי, לכך אמר לו המקום אל תירא אברהם.

מקום נוסף, בפרשת וישב;

אומרת התורה: {שם מ, א} ויהי אחר הדברים האלה חטאו משקה מלך מצרים והאפה לאדנייהם למלך מצרים.

אומר רש"י – אחר הדברים האלה. לפי שהרגילה אותה ארורה¹¹ את הצדיק בפי כלם לדבר בו ולגנותו, הביא להם הקדוש ברוך הוא סרחנם של אלו שיפנו אליהם ולא אליו, ועוד שתבוא הרוחה לצדיק על ידיהם: חטאו. זה נמצא זבוב בפיילי פוטירין שלו, וזה נמצא צרור בגלוסקין שלו.

יש מקום א' שרש"י לא מבאר מה היה – פרק א' קודם, כתוב {שם לט, ז} ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף ותאמר שכבה עמי – כאן רש"י לא כותב כלום. אבל המדרש כן כותב;

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה פז, אות ד} – ויהי אחר הדברים האלה וגו' (בראשית לט, ז), הרהורי דברים היו שם, מי הרהר יוסף הרהר ... אמר, אבא נתנסה עם עשו הרשע שרדף אחריו ורצה להרגו, אח"כ לבן רימה אותו במשך 20 שנה, אח"כ דינה בתו נחטפה ונטמאה לגוי, זקני יצחק ג"כ נתנסה בניסיונות, שיצא לו בן כמו עשו הרשע ר"ח והיה עיור במשך 53 שנים, ואני איני מתנסה בשום ניסיון, אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך שאני מנסה אותך יותר מהם ומיד הגיעה אשת פוטיפר.

¹¹ ברוך שאמר: אשת פוטיפר שגרמה שידברו על יוסף.

¹² ברוך שאמר: בניגוד למה שקורה כאן בארץ, שיהודי שמגיע כאן להתארח בבית הכנסת, דבר ראשון שאומרים לו זה "סליחה יושבים פה!" © (כמובן שלא כולם).

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

הקב"ה: אל תירא אברם מן האומות. ויהי אחר הדברים האלה – שנולד יצחק, ויוגד לאברהם לאמר עוד ובתואל ילד את רבקה. וכן 'אחר הדברים האלה', שהגיד מרדכי על בגתן ותרש, גדל המלך אחשורוש את המן שרצה להרוג את מרדכי והועיל לו מה שהציל את המלך ונתלה המן. אף כאן 'אחר הדברים' שכתב אברהם ברית לאבימלך לו ולנינו ולנכדו של אברהם ונתן לו שבע כבשות הצאן וחרה אפו של הקב"ה על זאת שהרי ארץ פלשתים בכלל גבול ישראל והקב"ה ציוה עליהם 'לא תחיה כל נשמה'... לכן 'והאלהים נסה את אברהם' קינתרו וציערו, כדכתיב {איוב ד, ב} הנסה דבר אליך תלאה על נסותם את ה', מסה ומריבה, בחנני ה' ונסני, כלומר נתגאיתיה בבן שנתתיו לכרות ברית ביניכם ובין בניהם, ועתה לך והעלהו לעולה ויראה מה הועילה כריתות ברית שלך. וכן מצאתי אחרי כן במדרש של שמואל 'ויהי ארון ה' בארץ פלשתים שבעה חדשים', כתיב 'את שבע כבשות הצאן תקח מידי', אמר לו הקב"ה: אתה נתת לו שבע כבשות, חייך שבניו עושים שבע מלחמות עם בניך ונוצחין אותך. ד"א חייך שבניו הורגים שבע צדיקים מבניך ואילו הן: שמשון חפני ופנחס שאול ושלשה בניו. ד"א חייך שבניו מחריבים שבע משכנות, ואילו הן: אוהל מועד וגלגל נוב ושיילה [וגבעון] ובית עולמים.

בפרשת בשלח, אומרת התורה: {שמות יג, יז} וְיְהִי בְשַׁלַּח פְּרַעֲהַ אֶת הָעָם וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קְרוֹב הוּא וְגו';

אומר רש"י – כי קרוב הוא. ונוח לשוב באותו הדרך למצרים. אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה נד, אות ב} – **אמר רבי יוסי בר חנינא כתיב (תהלים לח, כ): ואיבי חיים עצמו האויבים שלי חיים ומאריכים ימים – והראיה? מה שנתן לאברהם לשבע דורות נתן לאבימלך לשלשה¹⁵, למה (שמות יג, יז): לא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים – ולמה א"א לעבור דרך ארץ פלשתים? שיעדין נכדו של אבימלך קיים, וז"ש "פי קרוב הוא".**

למעשה, השבועה כבר לא חלה אצל הפלשתים – ולמה? כי שלשים שנה לפני יציאת מצרים, בני אפרים יצאו לפני הזמן – ואז מה? עברו דרך הפלשתים, שהרגו מהם 300 אלף! – כולם מבני אפרים!

אומר המדרש {שמות רבה, פרשה כ, אות יא} – **ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים, למה, אלא שטענו שבטו של אפרים ויצאו ממצרים עד שלא שלם הקץ, ונהרגו מהם**

¹⁵ ברוך שאמר: שבעה דורות מאברהם אבינו ועד יציאת מצרים – אברהם, יצחק, יעקב, לוי, קהת, עמרם ומשה. באופן עקרוני, אבימלך לא חייב לאברהם אבינו כבר מ'לוי', שנאמר {כא, כג} **אם תשקר לי ולניני ולנכדי כחֶסֶד אשר עשיתי עמך.**

יצא א"כ, שכל ניסיון העקידה היה כתוצאה מאותה הברית שכתב עם אבימלך!

ממשיך התנא דבי אליהו רבא ואומר – מכאן אמרו, אין לך אומה בעולם שאינה משעבדת ומענים את ישראל יותר מכמה מאות שנה, אלא בשביל שכתב אברהם ברית עם עכו"ם.

אמר הזית רענן¹³ – ועיין בספר יהושע שמצינו שצרו לישראל ביותר.

משמע, שכל הצרות של עם ישראל, נובע מאותה כריתות ברית עם אבימלך!

כותב צרור המור – [ולמה נסמכה העקידה לכריתת הברית?]? כי זאת הפרשה קשורה עם ברית אבימלך בשני דרכים: האחד, כי הוצרך זה הניסיון בכאן לפי שלמעלה סיפר מעלת אברהם כמה היא גדולה עד שאויביו השלימו אתו והוצרך אבימלך מלך פלשתים ופיכל שר צבאו להיכנס בברית עמו ושאל ממנו שיעשה עמו חסד ועם הארץ אשר גר בה, ואולי בזה גבה לבו בדרכי השם ורמו עיניו בהיותו רואה עצמו מאושר בעושר ובבנים ובמעלה וכבוד ככבוד המלכים, לזה רצה השם לנסותו בכור הברזל לראות אם נשאר בקרבו שום סיג [של גאווה] בענין שבזה הצדיק יבחן ויהיה דכא ושפל רוח אחר שמושב השם עמו כאמרו {ישעיה נז, טו} ואת דכא ושפל רוח.

והדרך השני שהוצרך זה הניסיון בכאן. לפי שאולי שגג אברהם בהכנסו בברית עם אבימלך – עובד עבודה זרה ונשבע אבימלך בשם עבודה זרה שלו, ועבר על 'ושם אלהים אחרים לא תזכירו'¹⁴, כמאמרם ז"ל. ויעקב אמר {בראשית לב, יא} קטונתי מכל החסדים ולא נמצא בידו עון אשר חטא, זולת שנכנס בברית עם לבן ושגיאיות מי יבין. ולפי שהקב"ה סביביו נשערה מאד ומדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, הוצרך השם בכאן לנסות את אברהם בשביל ברית אבימלך, ולכן אמר "ויהי אחר הדברים האלה" – של ברית אבימלך.

כותב הרשב"ם {וירא} – **ויהי אחר הדברים האלה.** כל מקום שנאמר 'אחר הדברים האלה' מחובר על הפרשה שלמעלה. 'אחר הדברים האלה' – שהרג אברהם את המלכים, אמר לו

¹³ ברוך שאמר: ילקוט שמעוני, וירא, רמז צ"ה.
¹⁴ ברוך שאמר: אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין סג, ב} – **דאמר אבוא דשמואל: אסור לאדם שיעשה שותפות עם העובד כוכבים, שמה יתחייב לו שבועה ונשבע בעבודת כוכבים שלו והתורה אמרה 'לא ישמע על פיך';** אם יש לך שותף גוי בחנות המכולת ובספירת מלאי שעשית מצאת שחסרים לך 500 דולר בקופה, ואז אתה מאשים את הגוי – "אתה גנבת!", והוא מצדו מתגונן – "אני גנבתי?! חס וחלילה – אני נשבע לך שלא גנבתי!" – במה הוא נשבע?! בעבודה זרה שלו! – יוצא שגרמת לו להישבע בעבודה זרה שלו, ולכן אסור לעשות שותפות עם גוי!

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

אומר רש"י – **ואת היבוסים ישב ירושלים**. מחוז היה בירושלים ששמו יבוס (פרקי דרבי אליעזר לו), ומבני אבימלך היו, ולא הורישם מפני השבועה (בראשית כא כג-כד) עד שבא דוד (שמאל ב ה ו-ז), לפי שעדיין היה נכדו קיים, והוא נשבע לו ולנינו ולנכדו.

א"כ שימו לב עד איפה הגיעה שבועתו של אברהם אבינו – עד הכניסה לארץ ישראל, וגם אז לא יכלנו לירש את יבוס, היות והוא היה צאצא של אבימלך!

אמר הקב"ה: "עד כאן! הפלשתים כבר תופסים את ישראל בגרון! – אני אביא להם בנאדם – והוא יחל להושיע את ישראל!" – ומי זה הבנאדם הזה? שמשון!

שאלת השאלה – ואיך הוא יושיע את ישראל?

כותב הרד"ק – **והוא יחל**. כי השופטים אשר היו לפניו לא היו נלחמים בפלשתים. ורז"ל דרשו: הוחלה שבועתו של אבימלך, דכתיב: אם תשקור לי ולניני ולנכדי ואז נלחמו בישראל תחלה, או אמר יחל להושיע לפי שלא הושיעם תשועה שלימה.

פוסק השולחן ערוך (יו"ד הלכות שבועות ס"ו, רל"ו, ס"ו) – **שנינים שנשבעו לעשות דבר אחד, ועבר אחד מהם על השבועה, השני פטור ואינו צריך התרה**.

ומה המקור לזה?

כותב השפתי כהן {שם} – **אלא בשנים שנשבעו זה לזה**. דהוי כמו כריתת ברית, כשבועת אברהם לאבימלך (בראשית כא, כג-כד) שנשבעו זה לזה להיות שלום ביניהם, ואחר כך עברו הפלשתים על השבועה, ונפטרו גם ישראל משבועתם ונלחם שמשון עמהם [סוטה ריש י, א ורש"י שם].

מה רצה שמשון, הרי לא באמת הוא היה צריך לאותה אשה בתמנתה? אלא **"תאנה הוא מבקש"** – בשביל מה??? כדי להפר את אותה שבועה של אבימלך – **"אם תשקר לי ולניני ולנכדי כחסד אשר עשיתי עמך"**! – ולכן הוא ניגש להוריו ומבקש מהם לגייר לו את אותה פלשתית כדי שיוכל להינשא לה.

אחרי כמה ימים של נישואין, שמשון עוזב את הבית – הולך אבא של אותה פלשתית ומחתן אותה עם מישהו אחר – ומה עושה שמשון?! תופס שלש מאות שועלים! – וחז"ל במדרש אומרים, שלתפוס שלש מאות שועלים, זה נס בדיוק כמו שהעמיד יהושע את השמש בגבעון! – ומה עושה להם שמשון?! מחבר להם את הזנבות;

שאלנו, למה דוקא שועלים ולא חתולים ולמה דוקא שלש מאות?

שלשים רבוא. ולמה נהרגו, שחשבו מיום שנדבר עם אברהם בין הבתרים וטעו שלשים שנה, שנאמר (תהלים עח, ט): **בני אפרים נושקי רומי קשת, לולי שטעו לא יצאו, מי היה חפץ להוציא אל הורג בניו, אפרים, שנאמר (הושע ט, יג): ואפרים להוציא אל הורג בניו, והרגום פלשתים, שנאמר (דברי הימים א ז, כ כא): ובני אפרים שותלח, והרגום אנשי גת. והיו עצמותיהם שטוחין בדרך חמרים חמרים, שכבר היה להם שלשים שנה שיצאו עד שלא יצאו אחיהם ממצרים. אמר הקדוש ברוך הוא אם יראו ישראל עצמות בני אפרים שטוחין בדרך יחזרו למצרים.**

לכן אם הפלשתים הפרו את השבועה והרגו מבני אפרים, משמע שהם היו הראשונים שהפרו את השבועה!

עוד נק' אחת, בפרשת דברים אומרת התורה: {דברים ב, כג} **והעוים הישבים במצרים עד עזה כפתרים היצאים מפתח השמידים וישבו תחתם**;

אומר רש"י – **והעוים היושבים במצרים וגו'**. עוים מפלשתים הם, שעמהם הם נחשבים בספר יהושע, שנאמר (יהושע יג, ג) חמשת סרני פלשתים העזתי והאשדודי האשקלוני הגתי והעקרוני והעוים. ומפני השבועה שנשבע אברהם לאבימלך לא יכלו ישראל להוציא ארצם מידם, והבאתי עליהם כפתורים והשמידום וישבו תחתם, ועכשיו אתם מתרים לקחתה מידם.

היות ואברהם אבינו נשבע לאבימלך, היה צריך להביא עליהם את העוים שיגברו עליהם – אח"כ להביא את הכפתורים שישמידו אותם ורק אח"כ שיבואו ישראל ויגברו עליהם וישבו שם! – משנים את סדרי הבריאה – למה??? כי אברהם אבינו נשבע לאבימלך!

אומר הנביא: {יהושע טו, סו} **ואת היבוסים יושבי ירושלים לא יכלו בני יהודה להורישם וישב היבוסים את בני יהודה בירושלים עד היום הזה**.

אומר רש"י – **לא יכלו בני יהודה להורישם**. שנינו בספרי: רבי יהושע בן קרחה אומר יכולין היו, אלא שלא היו רשאים מחמת השבועה שנשבע אברהם לאבימלך, ויבוסים זה לא על שם האומה היה, אלא מגדל דוד שהיה בירושלים ושמו יבוס, ובני אותו מחוז מפלשתים היו, וכשכבשו בני יהודה את ירושלים לא הורישו את בני אותו מחוז.

זזה מה שאומר לנו דוד המלך: {תהלים לח, כ} **ואיבי חיים עצמו** – "הגויים האלה לא נגמרים!!!"

מקום נוסף, אומר הנביא: {שופטים א, כא} **ואת היבוסים ישב ירושלים לא הורישו בני בנימן וישב היבוסים את בני בנימן בירושלים עד היום הזה**;

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

כותב הרד"ק [טו, ד] – שועלים. למה שועלים, לפי שהשועל מנהגו לחזור לאחוריו, לפיכך היה דבק הלפיד בין שתי הזנבות, כי כל אחד מהם היה חוזר לאחוריו ולא היה נפרד מחבירו ומתוך כך היה הלפיד דבק בהם, ואלולי כן היה זה הולך לפניו וזה לפניו והלפיד נופל מביניהם. ורז"ל דרשו: מאי שנא שועלים, אמר שמשון: יבא שועל שחוזר לאחוריו ויפרע מפלשתים שחזרו בשבועתם והיא שבועת אבימלך לאברהם.

כותב המהרש"א – ובענין זה אמר גם כן שהפנה זנבותיהן זה לזה, דהיינו אחוריהן זה לזה, לרמוז כיון שהם חזרו משבועתן לאחוריהם, גם לישראל ניתן רשות לחזור אחור משבועתן.

בא הבן יהודע ומסביר למה תפס שמשון דוקא שלש מאות שועלים – לא יותר ולא פחות;

כותב הבן יהודע – והא דלכד שלש מאות, כי הרשע חיותו מן אות ש' שבשמו, ובזה פירשו המפרשים אוי לרשע רע, ר"ל אוי לו כאשר יוסר ממנו השי"ן שהוא מקום חיותו וישאר רע, וכן הוא הסיר כוחם ויניקתם מן אות ש' שין בכוונה שלו. ונ"ל אם תסיר אות ש' מן פלשתים ישאר אותיות 'תפילים', כלומר כיון דסר אות ש' שממנו חיותם, אז תפילם ותשמידם, ונ"ל זה בשם 'שמשון' שהוא ר"ת שלש מאות שועלים ובהם נפרע.

א"כ למדנו מכאן, ששבועה א' שנשבע אברהם אבינו לאבימלך – כמה זמן החזיקה מעמד! – משנת 2100 לבריאת העולם – חלפו 350 שנה ועדיין היה אסור לגעת בהם, שנאמר {שמות יג, יז} **וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֲרֶץ פְּלִשְׁתִּים**; שבעה דורות עברו מעם ישראל, והנכדים של אבימלך עדיין קיימים ועם ישראל לא מפר את הברית – עד שמגיע שמשון ועושה את המעשה עם השועלים ובזה נתבטלה השבועה!

בעקבות אותה שבועה שנשבע אברהם אבינו לאבימלך, נולד הניסיון הקשה ביותר של אברהם אבינו – ניסיון העקידה – {כב, ב} **וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֶךָ וְגו';**

אומרים חז"ל {מסכת סנהדרין פט, ב} – אמר רבי שמעון בר אבא: אין נא אלא לשון בקשה. משל למלך בשר ודם שעמדו עליו מלחמות הרבה והיה לו גבור אחד ונצחון, לימים עמדה עליו מלחמה חזקה, אמר לו: בבקשה ממך עמוד לי במלחמה זו שלא יאמרו ראשונות אין בהם ממש, אף הקב"ה אמר לאברהם: ניסיתך בכמה ניסיונות ועמדת בכלן עכשיו עמוד לי בניסיון זה שלא יאמרו אין ממש בראשונים...

כותב המשבצות זהב – וביארו חז"ל {סוטה י, א} למה לקח דוקא שועלים (בעיון יעקב ביאר קושית הגמרא, כי קשה ביותר לצוד שועלים שהם פקחים שבחיות): "אמר שמשון: יבא שועל שחוזר לאחוריו ויפרע מפלשתים שחזרו בשבועתן.

ומה הראיה שהשועל הוא החיה הפקחית ביותר? מגמרא במסכת ברכות;

מספרת הגמרא {מסכת ברכות סא, ב} – תנו רבנן: פעם אחת גזרה מלכות הרשעה הרומאים שלא יעסקו ישראל בתורה. בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה. אמר ליה פפוס: עקיבא, אי אתה מתירא מפני מלכות המענישה באכזריות לאלו שעוברים על גזירתם? אמר לו ר' עקיבא: אמשול לך משל ובזה תבין את מעשי. למה הדבר דומה? לשועל שהיה מהלך על גב [שפת] הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום בבהלה. אמר להם השועל: מפני מה אתם בורחים? אמרו לו הדגים: מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם לתפסנו. אמר להם השועל: רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם יחד כשם שדרו אבותי עם אבותיכם? אמרו לו הדגים: אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות? לא פקח אתה אלא טפש אתה! ומה במקום חיותנו במים אנו מתיראין, במקום מיתתנו ביבשה על אחת כמה וכמה? המשך ר' עקיבא וביאר: אף אנחנו כן. עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה, שכתוב בה {דברים ל-כ} כי הוא חייך ואורך ימך, כך אנו מסתכנים; אם אנו הולכים ומבטלים ממנה עאכ"ו שאנו מסתכנים!

נשאלת השאלה – ואיזו פקחות בדיוק יש לשועל?

כותב הספר מסילות הנביאים – בספר נפלאים מעשיך מבאר מה שחז"ל {ברכות סא, א} הגדירו את השועל "פקח שבחיות", על פי דברי החוקרים שהשועל הנרדף נהג לטשטש את עקבותיו ולבלבל את רודפיו. הוא חוצה בכוונה מקווי מים רדודים, ומשנה כיוון תוך כדי מעבר, כדי להקשות על רודפיו למצוא איפה המשך דרכו. הוא עובר על פני שכבת קרח דקיקה, בידועו שהיא תשבר תחת כובד משקלו של רודפו הכבד ממנו. לעתים כשאין לו אפשרות מנוס הוא מעמיד פני מת, ובשעת כושר הוא מזנק ונס על נפשו. עוד אחת מתחבולותיו: 'שחוזר לאחוריו', כי הרודף המאומן מתבונן היטב ברשמי הפסיעות של הנרדף שנשארים בקרקע, ומכך יודע לעקוב אחריו, אבל השועל הוא ייחודי בכך שבחלק מסוים הוא עוד פוסע אחורנית, עד שמגיע לשטח סלעי או הררי שם אין עפר תיחוח להשאיר עקבות, אז כאשר מגיע הרודף והוא רואה רשמי פסיעות הוא חושב לתומו שהשועל הלך לכיוון מסוים בעת שבאמת חזר לאחוריו.

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

ויהי רצון שזכות עקידת יצחק תעמוד לנו, ונזכה לביאור גואל צדק ולבנין הבית השלישי ב"ב אמן ואמן!!!